

ASPECTE DIN TIMPUL REVOLUȚIEI DIN 1848 ÎN REGIUNEA PLOIEȘTI *

de N. I. SIMACHE și I. GH. BURTOIU

La începutul secolului al XIX-lea procesul de descompunere a feudalismului era în plină desfășurare.

Relațiile de producție, bazate pe exploatarea feudală, accentuau contradicțiile de clasă, dînd naștere unei neîntrerupte serii de mișcări revoluționare, al căror rezultat a fost înlocuirea vechiului mod de producție feudal cu cel capitalist, baza relațiilor fiind acum constituită de proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție.

Cristalizarea noilor relații, prin triumful economiei bazate pe schimbul de mărfuri, a dus, pe de o parte la accelerarea procesului de formare a burgheziei, iar pe de altă parte la înrăutățirea situației producătorilor, marea masă a țăranimii și muncitorilor din atelierele manufacturiere.

N. Bălcescu, pe baza calculelor lui I. Ionescu de la Brad, a stabilit că, după intrarea în vigoare a Regulamentului Organic (1831 în Țara Românească și 1832 în Moldova), datorită fixării arbitrare a normei zilnice de muncă, numărul efectiv al zilelor de clacă, pe care proprietarii îl impuneau țăranilor clăcași, se ridica la 56 în Țara Românească și la 84 în Moldova ¹.

La mijlocul secolului al XIX-lea lupta împotriva feudalismului ajunge la culme. De la Pirinei la Carpați Europa este zguduită de revoluție. Principatele Române nu sînt ocolite. În Muntenia acțiunile revoluționare au fost pregătite prin activitatea organizatorică a Societății „Frăția”. Burghezia a știut să atragă, la început, de partea sa, masele populare, țăranimea și elementele proletare. Unii dintre conducători luptaseră pe baricade la Paris. În Muntenia tradiția revoluționară era mai puternică decît în Moldova. Mai trăiau încă o parte din pandurii lui Tudor Vladimirescu. Cînd steagul revoluției a fost ridicat la 9 iunie la Islaz, masele populare au crezut că a sosit ceasul sfărîmării cătușelor vechilor relații de producție feudale.

În regiunea Ploiești și îndeosebi în fostul județ Prahova, revoluția a găsit un profund răsunset. Organizatorii revoluției și în primul

* Comunicare prezentată la a treia sesiune metodică-științifică interregională a S.S.I.F., care a avut loc la Ploiești, între 17—19 decembrie 1961.

¹ N. Bălcescu, *Opere*, ed. G. Zane, București, 1940, vol. 1—2, pag. 33.

rind N. Bălcescu, au dat o deosebită importanță acestei regiuni și în special orașului Ploiești, care în acel timp era un important centru economic, venind ca însemnătate după București, Craiova și Brăila.

Așezat în locul de trecere dintre dealuri și cîmpie, unde locuitorii își schimbau din vechi timpuri produsele, la întretăierea vechilor drumuri comerciale, care coborau din Transilvania pe văile Prahovei și Teleajenului, cu acelea care veneau din partea de apus a țării, prin Tîrgoviște, Tîrgșor, spre Buzău, Brăila, Galați, către schelele dunărene, Ploieștii devin treptat un însemnat centru economic. Negoțul cu sare și păcură, care începuse să fie prelucrată în găzării primitive, a deschis noi perspective orașului.

Tradițiile de luptă revoluționară erau puternice în această regiune. În 1848 momentul era favorabil unei ridicări de mase.

Prin depozedări violente, boierii și mănăstirile au acaparat pînă în ajunul revoluției din 1848, trei sferturi din suprafața Țării Românești, astfel că numai un sfert rămăsese în stăpînirea țăranilor liberi.

Înrăutățirea situației economico-sociale a țăranilor a creat o stare de adinci nemulțumiri, concretizate prin frămîntări și proteste care premers anului 1848.

În afară de frămîntările țărănești, în această regiune au avut loc și unele acțiuni ale elementelor muncitorești, anterioare revoluției.

De bună seamă că la acea dată nu se poate vorbi de un proletariat constituit ca clasă. Muncitori existau și în această regiune destul de numeroși. Nu este vorba numai de cei ce lucrau în atelierele manufacturiere, de calfele și ucenicii din breslele orașelor, dintre care cei mai numeroși erau tăbăcarii, ci mai ales de muncitorii care lucrau în saline, ca cele din Telega și Slănic, cunoscuți sub numele de „ciocănași”. Condițiile grele în care aceștia lucrau dădeau naștere adeseori la nemulțumiri. În 1835 avusese loc la Slănic o răzvrătire a lucrătorilor de la salină iar în august 1844 fusese un început de revoltă a ciocănașilor de la Telega¹.

Pentru aceste motive organizatorii revoluției din 1848 au pus un deosebit accent pe regiunea Ploiești.

Într-una din scrisorile sale către V. Alecsandri, intitulată „N. Bălcescu”, Ion Ghica scrie: „Acolo (într-o întîlnire la Giurgiu, cu Tell) ne-am învoit ca revoluțiunea să izbucnească în București și în Ploiești în ziua de paște... Cu banii ce putusem aduna, cumpărasem pe submînă toate puștile și pistoalele care se găseau în prăvăliile din București și din Ploiești. La începutul lui aprilie rolurile noastre ale fiecăruia erau împărțite. Nicu Bălcescu cu Teologu erau destinați a merge la Telega, unde Marin Serghiescu (Naționalu), Telegescu și Duca erau înțeleși cu ciocănașii, ca de acolo să pornească să răscoale Ploieștii, unde aveam înțelegere cu mai mulți dintre negustori”².

¹ Gh. Georgescu-Buzău, „N. Bălcescu”, E.S.P.L.P., București, 1956, pag. 112.

² I. Ghica, „Scrisori către V. Alecsandri”, ed. Cultura Romînească, pag. 519—520.

C. Colescu-Vartic, la rîndu-i, arată că : „Pentru a scăpa de o nouă arestare, Bălcescu este nevoit să stea ascuns, petrecînd zile și nopți în pădurile Prahovei și umblînd sub nume de împrumut de Bazil Olduk“¹.

Islazul cît și Telega — de unde urma să pornească semnalul — erau cunoscute ca puternice centre țărănești, unde clăcașii dovediseră în repetate rînduri cerbicia lor².

În 1845 începuse un proces între locuitorii comunei Telega și mănăstirea Mărgineni care s-a terminat în luna septembrie 1848, cu câștig de cauză pentru țărani. De remarcat că acest proces s-a terminat în timpul revoluției iar sentința Tribunalului Prahova, favorabilă țăranilor, s-a pronunțat de către judecători sub imperiul acțiunilor revoluționare.

Legăturile cu elementele revoluționare din regiune se mai țineau prin Costache Telegescu, fost ofițer, înlăturat din oștire, de fel din Telega (după cum arată numele) și prin căpitanul Al. Cristofi, comandantul gărzii de la închisoarea pentru deținuți politici din Telega. Primul participase la mișcarea revoluționară a lui D. Filipescu din 1840, iar cel de al doilea era un vechi membru al organizației „Frăția“. Acesta își va aminti mai tîrziu că : „În ajunul acelei zile memorabile de 9 și 11 iunie 1848 eu m-am întîlnit cu Nicu Bălcescu, de fericită amintire, într-un crîng, pe drumul dintre Telega și Cîmpina care mi-a dat o țigaretă în care era ascuns un bilet de la Tell care îmi scria : „Scoală-te dacă îți iubești țara ! Acum e vremea !“³.

N. Bălcescu avea legături strînse cu Prahova. După cum se știe, tatăl său, boiernaș cu rang de pitar, avea o moșie în acest județ.

După înfrîngerea mișcării revoluționare din 1840 „dintre cei condamnați mai aspru, unii au fost trimiși la ocna Telega iar alții la Mănăstirea Snagov. Cezar Boliac, autorul unei poezii în genul Marseillezei, scrisă pe atunci, a fost surghinuit la mănăstirea Poiana Mărului, în fostul județ Rîmnicul Sărat“⁴, iar N. Bălcescu închis la Mărgineni.

Ținînd seama de aceste împrejurări, revoluția urma să izbucnească simultan în județul Prahova la Telega, în Romanai la Izlaz, în Vilcea la Ocnele Mari și în București.

„Bălcescu și-a ales, probabil, această regiune și pentru ca să-i revină lui sarcina și bucuria de a dezăvorî îndată, după izbucnirea revoluției, porțile grele ale închisorii politice de la Telega unde își ispășeau osînda grea, cele fusese dată de stăpînire, unii dintre luptătorii revolu-

¹ C. Colescu-Vartic, „Zile revoluționare 1848“, pag. 134.

² N. Bălcescu, „Romîni sub Mihai Viteazul“, Opere complete, vol. I. Introducere. pag. 24. Ed. îngrijită de Șt. Semedrescu. Clasicii romîni comentați. Cugetarea.

³ Al. Cristofi, „Culegere de art. publ. prin ziare cu date istorice de la 1848“. Craiova, 1893, pag. 15.

⁴ Gh. Georgescu-Buzău, op. cit., pag. 64 și I. C. Filitti, „Tulburări revoluționare în Țara Romînească 1840—1843“, București, 1912, pag. 20—21.

ționari ai vremii”,¹ pentru ca împreună cu ei să pornească de aici revoluția.

Izbucnirea revoluției în ziua de 9 iunie 1848 la Izlaz a avut un profund ecou în regiunea Ploiești.

Starea de spirit era prielnică; țărani erau dornici să împartă pământurile. Comisarul cu propaganda în Prahova, raportează:

„În adevăr, pe la unele sate țărani s-au arătat cu nerăbdare a-și mai îndeplini datoriile lor precum mai cu seamă cei de la Comarnic, dar la asemenea sate pricina nerăbdării lor provine și din asprimea și neomenia sau a proprietarilor sau a arendașilor, aflându-se foarte lacomi. Guardia Națională se organizează pretutindenea, pătrunzându-se sătenii și orășenii că această instituție este cu totul în folosul lor”².

Revizorul N. Crețulescu, relatează de asemenea în privința stării de spirit a populației din județul Prahova: „Nu lipsesc a supune la cunoștința dv., că la preumblarea mea în jud. Prahova, am rămas mulțumit despre administrație, că sătenii pretutindenea s-au pătruns de adevăr”³.

La rindul său, I. Costinescu, comisarul de Buzău, raportează Ministrului din Lăuntru: „Am vizitat pînă astăzi 34 sate dintr-acest district; am cercetat duhurile și inimile poporului sătean și l-am găsit împins la cea mai din urmă speranță încît dacă Dumnezeu, prin aleșii săi, nu grăbea schimbarea lucrurilor pe un drum atît de pașnic, astăzi... țara ar fi fost în cea mai mare singerare”⁴.

Prima manifestare a țăranilor a fost aceea de a cere proprietarilor și arendașilor îmbunătățirea situației lor.

Astfel, locuitorii din mahalaua Sf. Sava din Ploiești se adresează la 22 iunie 1848 cirmuirii județului cu o jalbă în care reclamă pe arendașul moșiei Tătărani, pe care o munceau.

La 14 iulie, locuitorii rudari din satul Mărginenii de jos, se plîng administrației împotriva arendașului moșiei⁵.

La 16 iulie, locuitorii din satul Vîlcănești, plaiul Teleajen, se plîng împotriva arendașului care i-a încărcat la socoteli⁶.

Nemulțumirea țăranilor se manifestă și sub forma împotrivirii și a refuzului de a mai îndeplini obligațiile ce derivau din situația de clăcași. De exemplu, locuitorii de pe moșia mănăstirii Mărgineni — după cum reiese dintr-o reclamație a starețului adresată cirmuirii la 22 iunie — refuză să mai facă clacă. Cazuri asemănătoare au avut loc

¹ Gh. Georgescu-Buzău, *op. cit.*, pag. 112.

² Arh. St. Ploiești, fond Pref. Prahova dos. nr. 16/1848. În fotocopia la Muzeul Regional de istorie din Ploiești.

³ „Anul 1848 în Principatele Române”. Acte și Documente, tom. III. București, 1902, pag. 587—588.

⁴ *Ibidem*, p. 166.

⁵ Arh. St. Ploiești dosar. nr. 16/1848. În fotocopia la Muzeul Reg. de istorie, inv. nr. 6048

⁶ *Ibidem*, inv. nr. 6049.

și pe moșiile: Vlădeni, Moreni, Ghirdoveni¹, Cricoveni, Haimanalele, Stoenеști, Aricești de Sus, Breaza ș.a.². Acest lucru demonstrează că împotrivirea țăranilor de a presta claca, sau de a plăti așa-zisele „drep-turi proprietărești“ a luat un caracter de masă.

Guvernul Provizoriu însă, în care predominau elementele capi-tulante, în frunte cu Ion Eliade Rădulescu, legate de interesele marii proprietăți, nu a satisfăcut revendicările legitime ale țăranilor. Nepru-nunțându-se pe față împotriva desființării boierescului, amână îndepli-nirea reformei „pînă cînd Obșteasca Adunare Națională Constituantă nu va hotărî legea cea specială pentru ale proprietății“³.

Pentru a frîna avîntul de luptă al țăranilor și a-i determina să-și îndeplinească obligațiile, Departamentul din Lăuntru trimite, la 14 iunie, cîrmuirilor județene un ordin circular prin care le cere „să restatornicească îndată“ pe toți țăranii care și-au părăsit „a lor înde-letnicire în cea de mai nainte stăruință asupra muncii pămîntului și a altor în parte intereseuri mai cu seamă acum fiind timpul recoltei“. Cîrmuitorii de județe erau rugați să deslușească locuitorilor că, pentru a se bucura de „binefacerile acestei noi constituții“, ei trebuie să res-pecte legea „în ființă“ referitoare la proprietate pînă cînd Constituanta va adopta o lege specială în acest sens⁴.

În iulie 1848 același Departament va cere din nou ca țăranii clăcași „să se supuie la vechile legi ale proprietății“ iar arendașii să nu-i mai asuprească⁵.

De altfel, Guvernul Provizoriu a trimis la sate comisari însărcinați cu propaganda spre a-i liniști pe țărani și a-i convinge să-și îndeplinească mai departe obligațiile față de proprietari, deși misiunea comisarilor era — potrivit concepției lui N. Bălcescu — de a răspîndi la sate ideile revoluționare. Încercările comisarilor de a liniști pe țărani — după cum era și de așteptat — nu izbutesc. Acest lucru rezultă din reclamația pe care o adresează la 22 iunie, arendașul moșiei Mărgineni, administratorului județului Prahova, în care se arată că locuitorii din satul Vlădeni au refuzat să mai presteze claca, lăsîndu-î nelucrate 20 pogoane porumb; mergînd la fața locului subadministratorul și comi-sarul cu propaganda pentru plasa Filipești, Ion Gherasim Gorjan, aces-tia au adunat obștea sătenilor, îndemnîndu-î „să urmeze ale lor îndatoriri pentru proprietar sau arendaș, pînă la întocmirea legilor celor nouă“; auzînd acestea țăranii s-au împotrivit zicînd că „ei cunosc de acum desființarea arătatelor îndatoriri“. Tot acolo, unul dintre țărani, Șerban Gruia, a spus răs-picat în fața comisarului și a subadminist-ratorului: că „dacă arendașul va mai trimete la dînsul să-l ia la lucru el

¹ Arh. St. Ploiești, dos. nr. 16/1848. În fotocopie la Muzeul Reg. de istorie inv. nr. 6055.

² *Ibidem*, fond Prefectura Prahova, dosar nr. 16/1848. În fotocopie la Muzeul Reg. de istorie inv. nr. 6048.

³ *Ibidem*, inv. nr. 6050.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, inv. nr. 6051.

dă cu pușca". În încheiere arendașul cere să se ia măsuri grabnice împotriva țăranilor căci altfel „noi atunci unii din arendași sîntem stinși din fața pămîntului”¹.

Cu toate măsurile luate de Guvernul Provizoriu, sau de administrația locală, nesupunerea și revoltele țărești nu conținesc. Uneori țăranii, ridicîndu-se împotriva exploatatorilor, își fac singuri dreptate. Astfel, la începutul lui iulie, țăranii din valea Boului, au zdrobit din bătai pe arendașul satului, Constantin Ion Grecu².

La 16 iulie, proprietarul moșiilor Sicrita și Ciupelnița se plînge că clăcașii au devenit „rebeli” și au bătut o slugă a sa; indică drept conducător al țăranilor pe un anume Nicolae Cîrjan³.

Din adresa comisarului de propagandă, Ion Gherasim Gorjan, din 28 august 1848, către administratorul districtului Prahova, rezultă că și țăranii din satul Drăgănești s-au răscolat împotriva proprietarilor în vara anului 1848. În legătură cu această răzvrătire comisarul scrie următoarele: „Cu ocazia libertății noastre, urmîndu-se oarecare neorîndueli de nesupunere între locuitorii satului Drăgănești din Plasa Cîmpului, s-au strămutat în Ploiești proprietarii acestui sat dimpreună și cu învățătorul comunal de acolo”⁴.

Însuflețiți de credința că revoluția îi va elibera din jugul clăcii și le va satisface nevoia de pămînt, țăranii s-au ridicat la 1848 în multe sate împotriva exploatatorilor. Elementele moderate din Guvern, care apărau interesele marii proprietăți, au tergiversat și apoi au scos de pe ordinea de zi această problemă care constituia revendicarea cea mai arzătoare a maselor populare. Aceasta a demobilizat țăranimea și a slăbit baza de masă a revoluției.

Intrarea turcilor în țară, ocuparea Bucureștilor la 13 septembrie în urma luptei din Dealul Spirei, au dus la înfrîngerea revoluției.

Țăranii continuă însă a se împotrivi reintroducerii clăcii. Împotriva clăcașilor din Teleorman, Prahova și Dolj, care se opuneau cu forța la reintroducerea clăcii, nerespectate în timpul revoluției, s-au trimis trupe.

La 7 octombrie 1848, subcîrmuitorul plășii Tîrgșor aduce la cunoștința cîrmuirii județului Prahova că preotul Panait din satul Drăgănești, plasa Cîmpului, citește adesea locuitorilor din constituția revoluționară. Considerînd nepermis acest lucru, cîrmuitorul cere să se „stîrpească răul” ce-l poate aduce acel preot⁵. Proprietarul moșiei Podul Văleni, la 10 octombrie 1848, reclamă administrației că patru locuitori, care au luat parte la revoluție, „mai poartă duhul tulburărilor

¹ Arh. St. Ploiești, fond Prefectura Prahova, dos. nr. 16/1848. În fotocopie la Muzeul Reg. istorie.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, inv. nr. 6052.

⁴ *Ibidem*, inv. nr. 79/1848.

⁵ *Ibidem*, inv. nr. 6/1848.

constituției și acum, îndărătnicindu-se la îndatoriri și instigînd și pe ceilalți locuitori”¹.

După înfrîngerea revoluției, căimăcămia reacționară instalată de turci la 13 septembrie, a început urmărirea și persecutarea luptătorilor pașoptiști.

Pentru a stăvilii contactul locuitorilor Țării Românești cu Transilvania, unde revoluția era în toi, la 26 noiembrie 1848, Departamentul din Lăuntru dă instrucțiuni cîrmuirii Prahova să întărească paza granițelor spre a evita trecerea participanților la revoluție, pe care regimul boieresc restaurat la putere, îi numește „făcători de rele”².

În vederea stăvilirii răspîndirii ideilor revoluționare și în vederea arestării participanților la revoluție, același Departament trimite la 14 ianuarie 1849 Cîrmuirii districtului Prahova o adresă prin care, precizînd că „mulți propagandiști din deosebite clase atît din cei cunoscuți și hotărîți a nu mai intra în Principat după a lor trecere peste graniță precum și alții după aici și du prin alte părți, silindu-se prin toate chipurile a neastîmpîra și a neliniști odihna publică”, ordonă autorităților locale că imediat ce vor găsi „vreo asemenea persoană prin sate sau prin oraș... numai decît să-l arestuiască” și să raporteze Departamentului „spre a se hotărî numai decît osînda”. Departamentul ordonă de asemenea să se ia măsuri drastice și împotriva locuitorilor din cuprinsul județului care vor primi în gazdă revoluționari și nu-i vor denunța stăpînirii³.

La 21 ianuarie 1849 Departamentul, anunțînd că mulți participanți la revoluția din Țara Românească au trecut, în toamna anului 1848, în Transilvania iar acum se întorc, cere măsuri severe pentru arestarea acestora. În acest sens el „îndatora” pe egumeni, stareți, proprietari, arendași, pîrcălabi sătești, proprietari de hanuri și preoți să aducă la cunoștința dregătoriiilor locale de „îndată ce vor dovedi asemenea oameni”⁴.

Represiunea a fost îndreptată și împotriva profesorilor de la Școala Normală care participaseră la revoluție. Școala a fost închisă iar profesorii arestați și îndepărtați din învățămînt. După trecerea valului revoluționar exploatatorii au căutat să modifice hotărîrile judecătorești obținute de țărani în timpul revoluției. Astfel călugării de la mănăstirea Mărgineni încearcă iarăși să cotopească pămîntul moșnenilor din Telega. Aceștia însă opun rezistență, apărîndu-și drepturile, ceea ce duce la un proces care începe prin cercetările întreprinse de procuratura județului Prahova și anchete la fața locului, însoțite de interogatoriile celor socotiți ca instigatori la răscoală. Țăranii sînt acu-

¹ Arh. St. Ploiești, fond Prefectura Prahova, dosar nr. 16/1848. În fotocopie la Muzeul Reg. de istorie inv. nr. 6056.

² *Ibidem*, inv. nr. 1/1848, f. 429.

³ *Ibidem*, inv. nr. 64/1848.

⁴ *Ibidem*, dosar nr. 121/1848, inv. nr. 64/1848.

zați de însușirea unor livezi ale mănăstirii, de împotrivire „la oamenii și dorobanții care-i însoțeau cît și la d. administrator”¹.

În cursul cercetărilor și interogatoriului, conducătorii țăranilor au avut o atitudine demnă, plină de curaj. Astfel M. Băicoianu a subliniat că „...în adevăr s-a împotrivit la oamenii mănăstirii și la oamenii ce-i însoțeau”. Arătînd anchetatorilor motivul pentru care s-a împotrivit, M. Băicoianu spune : „Pe cînd noi ne aflam cosind la livezile noastre a venit și cei din partea mănăstirii însoțiți de dorobanții administrației și noi toți locuitorii din satul Telega, împotrivindu-ne nu i-am lăsat să cosească, spunîndu-le a se duce înapoi, fiindcă de cînd ne-am pomenit nu s-a cosit de către nimeni altcineva fără numai de noi”².

Cu toate acestea pînă la urmă procesul — care a durat cîtiva ani — se încheie în favoarea mănăstirii și arendașului, iar țăranii vor fi pedepsiți.

Nici lucrătorii salinei de la Telega nu au fost cruțați de noua stăpinire reacționară.

În februarie 1849 Departamentul din Lăuntru cere cîrmuirii de Prahova să aresteze și să trimită la București pe locuitorul Nică Savu din Telega deoarece acesta „pe lingă nesupunerea ce arată, se cearcă a face la ocnă și turburări”. În continuare Departamentul cere măsuri urgente pentru a nu se produce acolo o mișcare „vătămătoare societății”³. (Adică orînduirii feudale). Muncitorii de la salină aveau o situație deosebită de a celorlalți locuitori ai comunei Telega. Datorită faptului că lucrau în mina de sare, erau scutiți de corvezi și contribuții la fisc, obligații ce erau plătite de către cămărașia ocnei.

Dar după revoluție, pircălabul satului și subadministratorul au cerut muncitorilor de la salină să facă corvoada șoselelor ; aceștia însă, bucurîndu-se de scutire, au încetat lucrul.

Pentru rezolvarea doleanțelor lor muncitorii au trimis mai tîrziu o delegație condusă de Costache Bradoschi la Ministerul Treburilor din Lăuntru și au cerut să li se respecte drepturile. Discuțiile cu Ministerul, cu Administrația salinelor și cu organele locale, deși au durat mai mulți ani, n-au putut duce la un rezultat favorabil muncitorilor⁴.

Represiunea a fost îndreptată și împotriva țiganilor. Robi pe moșiile boierilor, aceștia au fost emancipați prin art. 14 al Proclamației de la Islaz. Dar, la 24 septembrie 1848, Departamentul din Lăuntru dispune ca toți robii țigani să fie trecuți la proprietățile cărora au aparținut⁵.

¹ Arh. St. Ploiești, fond Trib. Prahova, S. II, dosar nr. 574, f. 1.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, fond Prefectura Prahova, dosar nr. 167/1848. În fotocopie la Muzeul Reg. de istorie, inv. nr. 64/1848, dosar nr. 121/1848

⁴ *Ibidem*, fond Trib. Prahova, Cab. I Instr. dosar nr. 166/1869.

⁵ *Ibidem*, fond Prefectura Prahova, inv. nr. 10/1848, dosar nr. 12/1848. În fotocopie la Muzeul Reg. de istorie, inv. nr. 6047.

După 13 septembrie, atât conducătorii cât și participanții și simpatizanii care nu au fugit peste graniță au fost prinși și întemnițați în diferite închisori din țară. Numai la închisoarea Văcărești se aflau în luna noiembrie 1848, nouăzeci și doi deținuți politici¹; numărul acestora fiind mult mai mare în închisorile din țară.

La mănăstirea Mărgineni, în al cărei penitenciar au fost închiși mulți revoluționari, pe lângă paza militară — care s-a mărit în urma unor depeșe din partea comandanților gărzii² — mai exista un responsabil, administrator al închisorii, în persoana egumenului mănăstirii. Prin măsurile luate, egumenul a creat condiții de viață de nesuportat pentru deținuții politici. Despre abuzurile acestuia a ajuns vestea pînă la șeful Departamentului din Lăuntru care este nevoit să ordone cîrmuitorului de Prahova, „să să răpează la arătata mănăstire ca să îndemne pe cuvînoșia sa a păzi exact condițiile ce sînt puse înainte despre chipul și felul ce îndestulează pe arestați”³.

Totuși, egumenul a continuat abuzurile, micșorînd rația de alimente și lemne de foc repartizată deținuților politici, a căror situație se înrăutățea neconținut; la 22 septembrie 1850 omul stăpînirii orînduit cu îngrijirea arestaților politici, scrie în acest sens: „Însumi văz că nu este mijloc a-l aduce la îndreptare pe acest om a căruia misie de creștin ar fi ca, chiar fără mijloacele stăpînirii, cu de la sine să indulcească amarul soartei unor nenorociți (avînd destule mijloace”⁴).

Subalimentați, ținuți în celule cu geamuri sparte, chinuți de frig și pătrunși pînă la oase de gerul iernii anului 1850, mulți deținuți politici s-au îmbolnăvit.

Situația unora dintre ei era atât de gravă încît autoritățile au acceptat transferarea lor la spitalul din Ploiești spre a primi îngrijire pentru „patima hronică ce sufereau”⁵.

Nici la spital însă nu au găsit condiții mai bune, deoarece bolnavii nu aveau liniștea necesară. În aceeași cameră în care erau cazați bolnavii, deținuți politici, se afla și garda de ostași care, „dorm, beau tutun și mănîncă înlăuntru... și pe lângă aceasta fac zgomot ziua și noaptea”⁶. În asemenea condiții nu se puteau vindeca, fapt care a obligat autoritățile, în urma numeroaselor cereri, să scoată sentinela din camera lor după ce ferestrele salonului, în care erau adăpostiți, au fost ferecate cu 45 oca vergele de fier.

Tratamentul la care bolnavii, deținuți politici, erau supuși în acest spital, era cu totul ineficace încît starea lor se înrăutățea din ce în ce mai mult. Nemaiputînd suporta mizeria, bolnavii cereau reîntoar-

¹ Mihai Regleanu, „Contribuții documentare cu privire la revoluția din 1848”. Studiu publicat în Arhivele Statului, 125 de ani de activitate, București, 1957, pag. 309.

² Arh. St. Ploiești, fond Prefectura Prahova, inv. nr. 5/1850.

³ *Ibidem*, dosar nr. 7/1850.

⁴ *Ibidem*, inv. nr. 5/1850.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

cerea lor la locul de unde fuseseră aduși, preferînd viața din pușcărie în locul celei din spital. Din acest punct de vedere este semnificativă cererea bolnavului I. Rotescu, care scrie : „Grelele și neașteptatele noi suferințe ce mă constring de patru zile în spitalul de aici mă fac ca... să mă rog acum cu tot respectul onorabilii cîrmuirii ca să binevoiască a pune la cale întoarcerea mea la arestul mănăstirii Mărgineni“¹.

Materialele documentare prezentate în acest articol îndreptătesc concluzia că în 1848 masele populare din regiunea Ploiești — ca de altfel din întreaga țară — au participat activ la luptă.

Sub influența moderaților, Guvernul Provizoriu a amînat însă satisfacerea revendicărilor esențiale ale maselor. Smulgînd puterea din mîna boierimii reacționare, burghezia a încercat să înfăptuiască numai acele schimbări care-i satisfăceau interesele de clasă ; mai departe nu a mers ; de altfel, nici nu voia. Burghezia nesatisfăcînd revendicările maselor populare de la sate — abolirea clăcii și împrăștierea — după cum promisese în proclamația de la Islaz, a demobilizat țărănimea slăbind astfel baza de masă a revoluției. De altfel burghezia, temîndu-se de o înarmare și o ridicare în masă a poporului, a căutat să evite aceasta, fapt care a dus la înăbușirea revoluției de către reacțiunea internă și externă. Abia peste un secol — în noile condiții create de partid și guvern — poporul român a putut desăvîrși revoluția burghezo-democratică începută la 1848.

¹ Arh. St. Ploiești, fond Prefectura Prahova, inv. nr. 5/1850.